

Čileanski narod odao visoko priznanje našem pomorcu Petru Zambeliću

Prije izvjesnog vremena stigla je obavijest od počasnog konzula SFRJ u čileanskom gradu Punta Arenas Petra Marangunića da je gradski odbor donio odluku da jedna od najvećih ulica Punta Arenasa dobije ime po našem zemljaku Petru Zambeliću, rodom sa poluotoka Luštice, u zaljevu Boke Kotorske, poznatom moreplovcu koji je 1870. godine na području Ognjene Zemlje otkrio više morskih prolaza i otoka koji do tada još nisu bili označeni u pomorskim kartama.

Pomorstvu se Petar Zambelić odao kad je imao nešto oko 12 godina. Sve do odlaska u Čile Zambelić je plovio na bokeljskim i lošinjskim jedrenjacima gdje je već tada ispoljio odlike vrsnog pomorca. Ustvari njegova pomorska karijera počinje onog dana kada je postao vodič čileanske ratne mornarice. Smatran je za odličnog astronoma i matematičara i vladao je sa nekoliko jezika. Poznao je među-

narodna prava kao i sve opasne morske staze u smjeru Južnog Pola. Zналаčki i vješto se orijentirao u predjelima onih mora koja geografski nijesu bila ispitana. Oko Patagonije znao je svaki greben u moru, pa se njegova sposobnost kao vještog pomorca ubrzo pročula, tako da ga je čileanska ratna mornarica uskoro angažirala za svog prvog pilota u Magelanovom kanalu. Na području Magelanovog kanala i Ognjene Zemlje kao i u svim opasnim zonama Tihog oceana, Petar Zambelić je uvijek i sa sigurnošću vodio brodove koji su mu povjeravani ne samo od strane čileanske već i drugih mornarica koje su vršile naučna istraživanja u tim predjelima mora.

Karijeru je brzo stekao. Od pilota je unapređen za glavnog eksperta čileanske ratne mornarice. Svoj prvi veliki uspjeh Zambelić je zabilježio kada je naimenovan za šefa naučne ekspedicije koja je imala zadatak da 1870. godine

Petar Zambelić, otkrivač nepoznatih morskih predjela i otoka oko Ognjene Zemlje

istraži to tada neprolazne morske kanale i baze na području Ognjene Zemlje u čemu je postigao osobite uspjehe zbog čega mu je sada i odati visoko priznanje od strane čileanskog naroda. Na tim prostranstvima otkrio je nova sidrišta, veće i manje otoke, arhipelag i kanale. On je pronašao Kanal Falos, pa je tada prvi put u svjetskoj pomorskoj literaturi zabilježeno ime jednog Jugoslavena koji je otkrio nepoznate morske predjele. Njegovim ispitivanjem West Chanela zahvaljuje mu svjetsko pomorstvo što je otvoren novi ulaz u Magelanov kanal, od Atlantskog oceana do Tihog oceana.

Godine 1880. Zambelić je sprovodio englesku krstaricu »Nasau« koja je imala zadatak da ispita morske predjele u

oblasti Magelanovog kanala, Kap Horna i Patagonije. I u drugoj ekspediciji, nešto kasnije, Zambelić je bio vodič engleske naučne ekspedicije na krstarici »Silvija«. Tom prilikom njegovom zaslugom ispravljene su engleske pomorske karte iz 1828. godine prema kojima su Englezi bili označili mnoge prostore kao nepristupačne i nepogodne za plovidbu većih brodova, dok je Zambelić uspio da nađe dobre prolaze baš na tim prostorima, zbog čega je od engleskog admiralliteta dobio visoko odlikovanje. Zambelić je kroz Magelanov kanal sprovodio ratne brodove raznih narodnosti. O njegovim uspjesima pisali su mnogi poznati naučnici i isticali ga kao svog glavnog pomagača, savjetnika i vodiča u poslovima istraživanja morskih prostranstava, među kojima Francuz Rousson Vilems, Amerikanci Vard i Alcide Marcerat, Nijemac Ludvig Plate koji je ispitivao floru i faunu u tim predjelima Ognjene Zemlje.

Njegov ugled kao iskusnog pomorca rastao je sve više u čemu mu je posebna priznanja i počasti ukazivao tadašnji guverner Čilea Don Diega Duble Almeida. U knjizi čileanskog pisca Robustona »La kolonia de Magelanes« kao i u časopisu »Revista Čile« od 1877. i 1881. godine opširno se iznose otkrića Petra Zambelića. On je bio jedan od glavnih suradnika guvernera u poslovima kolonizacije novih naselja ove strostrane zemlje Južne Amerike. O Petru Zambeliću pisala je tada pa i kasnije i ostala američka štampa, naučni i ostali časopisi, među kojima »El merkurio«, »El diario ilustrado« i mnogi drugi. Kao iskusnog pomorskog stručnjaka i istraživača ističe ga profesor i književnik Don Alfonso Aguire Humeres iz Santiaga de Čile i u svojoj knjizi »Osvrt na historiju Magelanske teritorije« daje mu počasno mjesto. Humeres je o Zambeliću zabilježio: »Petar Zambelić, naš slavni otkrivač, pomorski ekspert, čovjek od poslova i visokog poznanstva bio je savjetodavac i čovjek od povjerenja svih znanstvenih i hidrografskih ekspedicija u Magelanovom kanalu i drugim predjelima Ognjene Zemlje.« O njemu je također najpohvalnije pisao i američki naučnik Josua Slouk u svojoj knjizi »Putovanje oko svijeta«. U vezi Zambelićevih zasluga na istraživanju Kap Horna i Ognjene Zemlje. O njemu je pisao i naš historičar Luka Bonačić 1937. i 1939. godine.

Prije njegove tragične smrti postavljen je za zvaničnog čileanskog vještaka »svih obala, patagonskih kanala i Ognjene Zemlje«. Zambelić je mogao u miru dočekati starost, ali more ga je vuklo. Ono mu je 1907. godine bilo i grobnica zajedno sa jednom engleskom naučnom ekspedicijom u blizini Ušave, u kanalu De Agle.

Naš narod je odao priznanje ovom istaknutom bokeljskom pomorcu 1952. godine u povodu 10-godišnjice formiranja naše Ratne mornarice kada je na njegovoj rodnoj kući na poluotoku Luštici, u Boki Kotorskoj, otkrivena spomen-ploča.